

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 94/02-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. marca 2003 v konaní o sťažnosti A. L., bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. V. K., K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27 C 773/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. L. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27 C 773/99 porušené bolo.

2. Okresnému súde Košice II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 773/99 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. A. L. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 17. apríla 2002 doručené podanie A. L., bytom K., (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. V. K., K., označené ako „Sťažnosť na porušenie ústavných práv“, ktorou sa dožadovala vyslovenia porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27 C 773/99 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, ktoré sa začalo na základe jej návrhu 14. septembra 1999. Na výzvu ústavného súdu z 25. apríla 2002 sťažovateľka doplnila svoju sťažnosť podaním z 12. mája 2002. Od ústavného súdu požaduje takéto rozhodnutie:

„Nekonaním Okresného súdu Košice II. boli porušené moje ústavné práva zakotvené v Ústave SR čl. 48 č. 2 a preto mi prináleží od Slovenskej republiky odškodnenie za morálnu a ekonomickú ujmu vo výške 200 000,- Sk.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 94/02-10 z 29. mája 2002 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd Okresný súd Košice II, aby sa vyjadril k sťažnosti a či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Na výzvu ústavného súdu predseda Okresného súdu Košice II reagoval takto:

„Po oboznámení sa s predloženou sťažnosťou, ako aj s napadnutým spisom tunajšieho súdu, v ktorom sa namietajú prietahy v konaní, Vám dávam nasledujúce stanovisko:

Návrh o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov bol navrhovateľkou podaný dňa 14. 9. 1999, pričom v rámci tohto konania bol dňa 15. 11. 1999 podaný jej ďalší návrh na vydanie predbežného opatrenia. O tomto návrhu rozhodol konajúci sudca dňa 14. 12. 1999. Proti tomuto rozhodnutiu podala včas odvolanie navrhovateľka, preto bol spis predložený dňa 29. 2. 2000 Krajskému súdu v Košiciach, ktorý ho spolu s rozhodnutím vrátil tunajšiemu súdu dňa 4. 5. 2000. Dňa 9. 5. 2000 bol daný pokyn pre doručenie uznesenia Krajského súdu účastníkom konania a dňa 6. 6. 2000 bol odporca vyzvaný, aby sa vyjadril k podanému návrhu.

Dňa 31. 10. 2000 Mgr. J. M., ktorý vo veci konal, prestal vykonávať funkciu sudcu, preto predmetná vec bola dňa 23. 11. 2000 presunutá podľa § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku do súdneho oddelenia JUDr. A. G.j, ktorá vytýčila pojednávanie na deň 15. 2. 2001. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo dňa 17. 4. 2001 a bolo odročené na 21. 6. 2001. Doklad o odročení tohto pojednávania sa v spise nenachádza.

Dňa 12. 7. 2001 podala navrhovateľka v tomto konaní ďalší návrh na vydanie predbežného opatrenia, pričom dňa 26. 7. 2001 bola konajúcou sudkyňou vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku z tohto návrhu. Svoju poplatkovú povinnosť si splnila dňa 5. 9. 2001 a dňa 16. 9. 2001 bolo o tomto jej návrhu rozhodnuté.

Následne dňa 11. 4. 2002 bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 4. 6. 2002 a toto pojednávanie bolo odročené na deň 1. 10. 2002.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa domnievam, že v danom prípade nedošlo k prieťahom v konaní, a to i s poukazom na predmet sporu, ako aj na skutočnosť, že v súdnom oddelení JUDr. G. je 656 nevybavených vecí, z toho 196 vecí starších ako 2 roky. Navyše podľa záznamov v predmetom spise doposiaľ nebol zo strany navrhovateľky zaplatený súdny poplatok za návrh.

Podľa evidencie sťažností navrhovateľka nepodala na tunajšom súde správe súdu sťažnosť na prieťahy v konaní.

Zároveň Vám oznamujem, že netrvám na tom, aby ústavný súd konal o veci samej na ústnom pojednávaní a súhlasím s upustením od neho.“

Na ústnom pojednávaní netrvala ani sťažovateľka.

Zo spisu Okresného súdu Košice II sp. zn. 27 C 773/99 ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, ako uviedol predseda Okresného súdu Košice II v odpovedi na výzvu ústavného súdu, s tým, že od doručenia vyjadrenia predsedu Okresného súdu Košice II bolo nahliadnutím do spisu zistené, že od 1. októbra 2002 Okresný súd Košice II vykonal vo veci jediný úkon, a to 6. februára 2003 vyzval účastníkov konania, aby predložili listinné dôkazy, doklady o výške príjmov, o podnikaní, o predaji bytu a o účtoch vedených v Slovenskej sporiteľni, a vyzval ich právnych zástupcov, aby oznámili súdu ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania.

II.

Sťažovateľka sa svojou žiadosťou domáha vyslovenia porušenia jej základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným...rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd

v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred Okresným súdom Košice II ústavný súd zistil nasledovné skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu Okresného súdu Košice II zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 773/99 ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ide o konanie, ktoré nie je právne a skutkovo zložité, pričom metodika postupu všeobecného súdu je dostatočne jasná a podporovaná stabilizovanou judikatúrou všeobecných súdov. Pre rozhodnutie súdu vo veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov je potrebné predovšetkým určiť okruh vecí tvoriacich jeho predmet (vrátane nehnuteľností), zistiť ich hodnotu ku dňu zániku manželstva a napokon rozhodnúť o jeho vyporiadaní. Faktickú zložitosť veci však nemožno v tomto konaní vylúčiť a môže byť vyvolená počtom a povahou vecí tvoriacich predmet bezpodielového spoluvlastníctva súhlasným a/alebo nesúhlasným stanoviskom účastníkov súčasného konania o veciach tvoriacich predmet bezpodielového spoluvlastníctva. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že posudzované konanie nemožno považovať ani za právne, ani za fakticky mimoriadne zložité, takže pri sústredenom postupe súdu možno o veci rozhodnúť bez zbytočných prietáhov. Na právnu a ani faktickú zložitosť veci vedenej pod sp. zn. 27 C 773/93 napokon nepoukázal ani Okresný súd Košice II vo svojom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 27 C 773/99, bolo správanie sťažovateľky ako účastníčky tohto súdneho konania.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka svojím správaním v tomto konaní nespôsobila, že konanie sa nachádza v stave, ktorý bol dôvodom na podanie sťažnosti

sťažovateľky pre porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a svojou aktivitou súvisiacou s navrhovaním predbežných opatrení neprispela k predĺženiu tohto konania, pretože využila len právny inštitút, ktorý jej Občiansky súdny poriadok priznáva, a Okresnému súdu Košice II nič nebránilo, aby vo veci samej konal.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietiahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného Okresného súdu Košice II vo veci sp. zn. 27 C 773/99. Ústavný súd v tejto súvislosti zistil, že od roku 1999, keď bol podaný návrh o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (14. septembra 1999), až do mája 2000 sa Okresný súd Košice II vecou meritórne vôbec nezaoberal, rozhodoval len o návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Od mája 2000 až do októbra 2000 sa vo veci taktiež nekonalo a 31. októbra 2000 došlo k zmene zákonného sudcu, v dôsledku čoho bola vec 23. novembra 2000 presunutá inému zákonnému sudcovi. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo až 15. februára 2001, t. j. tak ako uviedla sťažovateľka až 17 mesiacov po podaní návrhu, čo ústavný súd zhodnotil ako zbytočné prietahy v konaní. Od prvého pojednávania až do podania sťažnosti ústavnému súdu (a až do 19. februára 2003) sa v roku 2001 uskutočnili tri pojednávania (15. februára, 17. apríla a 21. júna). Od júna 2001 do júna 2002 sa v merite veci nekonalo (konalo sa len o ďalšom návrhu sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia). Od júna 2002 do 19. februára 2003 okrem výzvy na predloženie listinných dôkazov a ďalších návrhov na dokazovanie Okresný súd Košice II neurobil žiaden procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej. Aj toto obdobie nečinnosti Okresného súdu Košice II ústavný súd vyhodnotil ako zbytočné prietahy v konaní.

Na základe týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 773/99 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal Okresnému súdu Košice II, aby vo veci sp. zn. 27 C 773/99 konal bez zbytočných prieťahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákona o ústavnom súde“) „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka požadovala finančné zadosťučinenie vo výške 200 000 Sk s odôvodnením potreby odškodnenia za morálnu a ekonomickú ujmu.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal Okresnému súdu Košice II, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatením tejto jeho právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti Okresného súdu Košice II v konaní sp. zn. 27 C 773/99, berúc do úvahy, že sťažovateľka sa o predĺženie tejto doby zásadne nepričinila, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom neistoty, ústavný súd považoval priznanie sumy 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2003